

Solske stvari.

Društvo „Narodna šola“

(Konec.)

začetka bilo je še vse surovo, bile so le gole deščice in te nepravilne, a začetek je bil storjen, iznajdene reči spolnjevati, pa za umnega človeka ni težko. Tako je tudi g. Dzierzon vedno napredoval ter kmalu izdal knjižico s kratkim podukom, kako se lahko spremeni stari panj v novega s premakljivimi satniki. Da je potem v spoznanji čebelne narave in čebelnega delovanja s svojim opazovanjem vedno bolj napredoval ter postal res buditelj in nčenik vsem čebelarjem, je lahko umljivo in menda našim čebelarjem sploh znano. Javno čebelarenje tega mojstra od l. 1835. do letos, toraj petdesetletnica se je to leto pri 30. občnem zboru preslavljal.

In res toliko obiskovalcev pri občnih zborovanjih še ni bilo kmalu, kakor letos. Uže na predvečer, 8. septembra namreč, je bila velika dvorana tako prenapolnjena, da kateri so zadnji došli, prostora in sedeža niso nikjer več dobili. Da so razni govorniki mojstra zlatomašnika, recimo tudi (če smemo) zlatočebelarja, iz raznih ozirov izvrstno povikševali in preslavljali, kaj hočem to dalje in obširneje popisovati, umé se tako samo po sebi. Ozmimo se raje na razstavo čebelarskega orodja in raznih čebelarskih izdelkov in pridelkov.

a) Kar se tiče razstave živih čebel, bile so zastopana vsa razna in znana čebelna plemena: nemško, kranjsko, laško, egipčansko, cipriško itd., le neke azijske čebele, ki je pa bolj mušicam kakor čebelam podobna, letos nisem zapazil; saj prvi dan je ni bilo, pozneje pa te razstave nisem več pregledoval. Popisovanje teh raznih plemen menda mi čebelarji radi prizanesajo, toraj ga tudi opustim, ker vem, da vsakemu kolikaj bolj izvedenemu čebelarju so danes razna plemena znana. Tudi panjev posebej ne bom popisoval, le toliko bodi rečeno, da skoraj vsak razstavljevalec je svojega imel, čeravno so bili vsi razni panji po enem pravilu, na isti podlagi večinoma izdelani, ločili so se le v ne bistvenih spremenih, in po obliki, kar so uže bili, ležaki ali stojaki.

b) Poglejmo sedaj malo razstavo čebelarskega orodja. Razstavljeno je bilo v velikem, pokritem prostoru tik zborovalne hiše. A vsega naštevati od prvega do zadnjega konca bi mi zopet ne bilo mogoče zaradi prevelike množine, toraj naj tudi tú le nekoliko sploh poročam.

(Dalje prihodnjič.)

Razglas

kranjskim živinorejcem o prodaji plemenskih juncev muriškega rodu v Rudolfovem (Novem-mestu) na Dolenjskem.

C. k. kmetijska družba kranjska bode 3. oktobra t. l. dopoldne ob 9. uri v Rudolfovem 6 plemenskih juncev muriškega plemena prodajala.

Ti junci se bodo postavili posamezno na prodaj za polovico tiste cene, za katero jih družba kmetijska kupi, in se vsak prodá tistemu, kdor največ za-nj dá proti temu, da ga 1) koj plača in 2) se s pismom zaveže, ga najmanj dve leti za pleme obdržati, zato se k tej dražbi pripuščajo samo kranjski živinorejci.

Glavni odbor c. kr. družbe kmetijske
v Ljubljani 19. septembra.

Potem je vprašal eden zborovalcev, je li odbor prosil hranilnico kranjsko za podporo, na kar je predsednik Stegnar odgovoril, da se je prošnja vložila, a da je bila brezvspešna. „Narodna šola“ ni niti odgovora dobila. Sklenilo se je potem, da se hranilnica več ne prosi za podporo.

Na to pričela se je precej dolga debata o kariranih računih, katere je ministerstvo za naprej prepovedalo. Nasvetovalo se je, da bi se omislile računicе jednorižne, naposled pa se je prepustilo odboru, da ukrene, kakor se mu bode prikladno zdelo.

Za pregledovalce računov izvolijo se per acclamationem gg. Gabršek, Žvagen in Javoršek s tem dodatkom, da imajo ta posel opravljati do bodočega občnega zbora.

Ko je potem prišla na vrsto volitev predsednika in odbornikov, bili so vsi odborniki v tem edini, da skoro vse, večinoma hlapčevsko delo, ki ga prouzučuje razpošiljanje mnogovrstnega šolskega blaga, opravlja izključno le gospod predsednik sam, kateremu je nekaterekrat marljivo pomagal g. H. Podkrajšek, kateremu se izreče tudi zahvala. Odborniki so z mnogim drugim poslom preobloženi, deloma izven Ljubljane stanujoči, da ne utegnejo in ne morejo pomagati.

Z ozirom na to se po živahni debati sklene, da se g. predsedniku dá na razpolaganje 100 gold. za „poselska opravila“, da mu ne bode treba vknjiževati vseh krajcarskih izdatkov in da si privzame pomagača za mnoga mehanična opravila, kateremu določi iz te svote po svoji previdnosti nagrado.

Predsednikom bil je per acclamationem zopet izbran g. Srečko Stegnar, isto tako tudi vsi dosedanji odborniki gg.: Praprotnik Andrej, Močnik Matej, Borštnik Ivan, Govekar Fran, Podkrajšek Henrik, Praprotnik Fr., Tomšič Ivan, Žumer Andrej.

Potem zaključilo se je zborovanje, ko je trajalo poltretjo uro. Društvo sme s svojim delovanjem v preteklem letu biti popolnem zadovoljno, Bog bi dal, da bi tudi prihodnje leto bilo vsaj enako uspešno. Rodoljubom po vseh slovenskih pokrajinah polagamo prav toplo na srce, da po svojih močéh podpirajo „Narodno šolo“ in jo priporočajo v krogih svojih znancev in prijateljev.

Vdovsko učiteljsko društvo

zborovalo je v mestni dvorani v četrtek v 10. dan t. m. Navzočnih bilo je 18 članov. Predsedoval je g. prošt dr. Anton Jarc, ki je pozdravil navzoče in naglašal ugodno društveno stanje, in to po vsej pravici, kajti „Vdovsko učiteljsko društvo“ je v srečnem položaji, da njegovo premoženje vsako leto narašča za najmanj 800 gold.

Med dohodki nahajamo: Gotovine v blagajnici 250 gold. 16 kr., letnina in vstopnina društvenikov 451 gld., obresti od obligacij 1764 gold. 10 kr., obresti od izposojenih kapitalov 9 gold. 50 kr., akcija banke „Slovenije“ 7 gold., iz hranilnice vzetih 160 gold., skupaj 2641 gold. 76 kr. in obligacije za 500 gold. — Stroškov bilo je 2481 gold. 81 kr., izmed katerih se je vdovam in sirotam dalo podpore 1407 gold. 13 kr., 4 učiteljem pa skupaj 100 gold. Društvo ima sedaj 44.883 gold. 21 kr. premoženja, namreč: obligacij za 42.950 gold., v

hranilnici 1348 gld. 26 kr., v blagajnici 159 gld. 95 kr., na 4 privatna dolžna pisma izposojenih 425 gold.

Vložene štiri prošnje rešile so se ugodno in dalo se je podpore: Urši Zupanec v Šmartnu pri Gorenjem Gradu 50 gold., Josipu Kravsu 30 gold., Janezu Novaku 30 gold., Josipini Jerom 20 gold.

Pregledovalci računov izbrali so se per acclamationem gg. Adamič, Kavčič in Papler.

Ko je potem prišla na vrsto volitev predsednika in odbora, predlagal je g. Papler, da se g. predsedniku in odboru izreče zahvala in da se vsi zopet per acclamationem izvolijo. Predlog ta vsprejme se z dobroklici, torej so izvoljeni zopet: predsednikom dr. Anton Jarc, odborniki pa: Borštnik Ivan, Čenčič Jernej, Govekar Fran, Močnik Matej, Praprotnik Andrej, Praprotnik Fran, Tomšič Ivan.

Trgovinska in obrtna zbornica

imela je dne 28. avgusta t. l. svojo redno sejo, kateri je predsedoval zbornični predsednik g. Josip Kušar v navzočnosti vladinega komisarja gosp. c. kr. dvornega svetnika grofa Rudolfa Chorinskega.

Seje so se udeležili sledeči gospodje svetniki: Ivan Dogan, Oroslov Dolenec, Pongracij Eichelter, Alojzij Jenko, Anton Klein, Maks Krenner, Fran Omersa, Mihael Pakič, Ivan Perdani, Vaso Petričič, Filip Zupančič in Jernej Žitnik.

Gospod predsednik izjavi, da je za sklepčnost dovoljno število odbornikov navzočih, otvori sejo ter imenuje overovateljema današnjega zapisnika gosp. Maksa Krennerja in Mihaela Pakiča.

Potem naznani predsednik, da je prejel po gospodu c. kr. deželnem predsedniku baronu Winklerji sledeči dve pismi:

„Vaša blagorodnost! Vsled brzjava Njega ekscelece gosp. vrhovnega pobočnika Njegovega veličanstva cesarja, fcm. barona Mondelna, z dne 18. t. m., blagovolilo je najmilostneje Njega c. in kr. apostolsko Veličanstvo zahvaliti se za čestitanje na Njijin najvišji rojstven, oziroma imendan, katero je Vaša blagorodnost sporočila v imenu trgovinske in obrtnijske zbornice kranjske.“

Čast mi je, da Vaši blagorodnosti to sporočim v uljudno objavo na dalje.

„Vaša blagorodnost! Vsled meni poslanega brzjava Njega vzvišenosti gosp. vrhovnega dvornega reditelja Njega c. in kr. visokosti cesarjeviča nadvojvode Rudolfa, blagovolili sta milostno Nj. c. in kr. Visokosti presvetli gospod cesarjevič in presvetla gospá cesaričina zahvaliti se za čestitanje na Njijin najvišji rojstven, oziroma imendan, katero je Vaša blagorodnost sporočila v imenu trgovinske in obrtnijske zbornice kranjske.“

Čast mi je, da Vaši blagorodnosti to sporočim v uljudno objavo na dalje.

Zbornica je sporočili radostno na znanje vzela.

I. Gospod svetnik V. Petričič poroča po ukazu vis. ministerstva za trgovino z dne 29. junija t. l., št. 22.518, da se vsled necega posebnega slučaja želi: naj se vršitev podvzetij za pokopavanje mrličev po določitvi obrtnijskega reda uvrsti med dopuščane obrti in naj se zahteva za tako obrt poleg splošnih v §. 23. zakona z dne 15. marca 1883. drž. zak. št. 39. navedenih pogojev še posebno pogoj splošne izobraženosti in vednost krajnih razmer, ker se taka podvzetja pečajo največ s posredovanjem za popolno ali vsaj nepopolno izvršitev pokopavanja mrličev potrebnega orodja, dela in pomoči oseb in ker se taka podvzetja z ozirom na nepogojno potrebno zaupanje podvzetnikov, kakor tudi z

ozirom na njihovo nedvojno odvisnost od krajnih razmer, ne morejo prepustiti svobodni konkurenci.

Odsek ima ravno napominano željo popolno opravičeno. Podvzetniki imajo opravila, ki ne zahtevajo le zanesljivosti in zaupanja, ampak tudi občno izobraženost; oni ne občujejo le z domačimi mrliči, ampak tudi z duhovsko in posvetno gospôsko; znati morajo tudi vse dotične naredbe. V izvrševanje taci podvzetij potrebna je ne mala glavnic, želeti je tedaj tudi, da se s svobodnim tekmovanjem ne oškodujejo uže obstoječa podvzetja. Odsek torej nasvetuje: zbornica naj se izreče za uvrstitev pogrebnih podvzetij med dopuščane obrti.

Predlog se vzprejme.

(Dalje prihodnjič.)

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

11.

Eukalipti.

Avstralija ima veliko samostalno rastlinstvo. Samo iz Indije se je preselilo nekaj tropskih rastlin vmes. Dandanes se je marsikaj spremenilo, ker so Evropejci prinesli mnogo kulturnih rastlin. Zemlja ni tu posebno ugodna poljedelstvu, ali more se tem bolje razvijati živinство. Kar se tiče množine in lepote cvetan, gré prvo mesto Kaplandu, in koj za njim Avstraliji. Če primerjamo rastlinstvo in živalstvo avstralsko z onim ostalih delov sveta, tedaj se nam avstralske oblike prikazujejo mnogo stareje. Vidi se nam, kakor da se nahajamo na prastarem svetu, ki je v poprejšnjih geologijskih dobah živel in poginil po omenjenih delih sveta. Med sesavci nahajamo v Avstraliji vzlasti vrečarje, ki so se na svetu pojavili uže v jurski formaciji. Rastlinstvo avstralsko je jako podobno onemu, ki je pri nas rastlo za terciarne dobe.

Po avstralskih gozdih rastó največ eukalipti, ki so v sorodstvu z mirtami. Ta drevesa stojé dobro narazen, in ker pod njimi ne raste niže drevje, zato je v takem gozdu dovolj prostora, na katerem se ob deževnem vremenu razvija bujna tratina, bogata paša čredam, a tudi polna najkrasnejega cvetja. Eukaliptov gozd potnika izredno iznenadjuje z nenavadnim razdeljenjem svetlobe in sence. Ob robéh takih gozdov so nekda avstralski stanovniki pokopavali svoje mrtvece. Eukalipti so tako visoki, da presegajo vse dandanes znane gorostase v vesoljnem rastlinstvu.

Na jugu od Avstralije je velik otok, Van-Diemenova zemlja ali Tasmanija, kjer je 1792. leta francoski botanik Labillardiere prvi pot videl šop tega drevja, ki ga je izredno presenetilo s svojim vzrastom in s svojo veličino. Popisal ga je pod imenom „Eucalyptus globulus“; pridevek globulus mu je dal zato, ker ima okrogle plodove, l. 1851. popisal je Hooker gorostasne eukalipte na Tasmaniji, ki so bili do 100 metrov visoki. Eno drevo je imelo v višini enega metra nad zemljo 20 metrov v obsegu, in v višini 40 metrov še 12 metrov obsežka. Natanjčnejše podatke o teh gorostasih imamo od F. Müllera, ravnatelja botaniškemu vrtu v Melbourneu. Največe do takrat poznano drevo eukaliptovo, in sicer (Eucalyptus collosea), dobili so v neki prekrasni dolini zapadne Avstralije. Drevo je bilo 130 metrov visoko. V višini 100 metrov še le so se pričele veje. V njegovo votlo deblo mogli so vjahati trije možje vsak na svojem konju in notri se obrniti.

Še gorostasniši od te vrste je druga vrsta (Eucalyptus amygdalina), ki doseže višino 130—150 metrov. Hayne je izmeril eno gorostasno deblo, in dobil na-